

SZABADSÁG

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési árak:
 Helyben: Negyedévre . . . 8 korona.
 Külföldre . . . . . 12 "
 Vidékre Negyedévre . . . 5 "
 Külföldre . . . . . 20 "

Felelős szerkesztő:
 Rudnyánszky Gyula

Kiadó laptulajdonos:
 László József.

Egyszám ára 4 fillér.
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Debrecen, Csapó-utca. Telefon 275.

Meghívó.

A debreceni **I.-ső választó kerület** Csapó- és Péterfia-utcai választmányainak megbízásából tisztelettel kérem e kerület szabadelvű párti választóit, hogy országgyűlési képviselő jelölése céljából, szíveskedjenek **folyó hó 16-án hétfőn, d. u. 6 órakor** Bika-szálloda cukrász termében minél nagyobb számmal megjelenni.

Debrecen, 1905. január 14.

Csiky Lajos.

I. ker. szabadelvű-párti elnök.

A nap hősei.

— január 16.

Beavatott budapesti forrásból hírt adtunk már róla, hogy Tisza István gróf miniszterelnök legközelebb nyilatkozni fog a *nemzetiségi mozgalmakról*. Ez a nyilatkozat igen erélyes lesz s a szabadelvű pártban az felőle a vélemény, hogy ha valamelyik jelenség alkalmas arra, hogy a miniszterelnök házszabályreform-tervének jogosultságát beigazolja: úgy a nemzetiségiek legujabb törekvése lesz bizonyára az a veszedelmes akció, melynek a parlamenti tanácskozás termébe való behurcolását most megkísérik. Mert nagyon is kézen fekszik annak lehetősége, hogy a nemzetiségek, ha a Házba bejutnak, a magyar parlament házszabályainak hézagait *államellenes irányzatokra* fogják felhasználni.

Pedig van már nemzetiségi jelölt bőven. Kezdték a román aktivisták és folytatták a szerb nemzetiségi radikálisok, a kik a Délvidék nyolc kerületében veszik fel a magyar pártokkal a harcot. És ha igazat lehet adni egyik fővárosi lap híradásának a memorandisták ellenében a hazafias törekvésű románok is harcra küldik az ő embe-reiket.

Ez idő szerint tehát országszerte a legérdekesebb emberek a jelöltek. Ők a nap hősei. Nehéz időket élünk, a melyek tele vannak kockázattal és veszedelemmel. Számosan vannak, régi kipróbált politikusok, a kik szívesen visszavonulnának, ha a kötelesség maradásra nem készítené őket. Teljesen bizonytalan a jövő s nincs kizárva, hogy nem is egy választás lesz mostanság, hanem kettő. És mind e súlyos viszonyok közt az emberek úgy török magukat a politikai szereplésért, mint még soha. Még soha annyi jelölt nem volt és soha annyi mindenféle ember

nem nyújtotta ki kezét a nép bizalmáért, mint ez idő szerint.

Valami különös dolog ez, a melynek magyarázata csak a mi egészségtelen politikai helyzetünkben és — a mi ezzel kapcsolatos — zavaros társadalmi viszonyainkban található. Mindenütt az egész civilizált világon a társadalom színe java az, a ki csak vállalkozni is mer arra, hogy helyet kérjen magának az ország tanácsában. Nálunk megteszi ezt mindenki, a ki akar; s a képviselőházba is bejut mindenki, a ki csak akar. Csak akarni kell!

A magyar társadalmak nincs annyi ereje, hogy ajtót mutasson az illetéktelen tolakodónak. Az intelligencia sok helyen vagy közömbös a politika iránt, vagy tehetetlen benne s a nép, az istenadta nép a választáson a kaputos urak után indul. A népben megvan az érzés, hogy önmagát becsüli meg, ha méltó embert küld követül a törvényhozásba, s önmagát teszi csuffá, ha nem odavalót tüntet ki a bizalmával. De hát a politika uri huncutság, nehéz az egyszerű, becsületes érzésnek megállni benne.

A pártok vezetéseinek most nemcsak abban fő a fejük, hogy kit hol helyezzenek el, hanem abban is, hogyan válasszák ki az alkalmas új jelölteket s hogyan utasítsák el az alkalmatlanokat.

Nagyon kívánatos volna, hogy az új választás által emelkedjék az országgyűlés erkölcsi fajsulya, tudásban jellemében, tehetségben. Ugy tudjuk, ennek szükségét hangoztatta szintén maga a miniszterelnök is.

Letört nagyságok, kétes existenciák, bizonytalan jellemek, végzett urak, s oly emberek, akik semmiféle téren boldogulni nem tudtak — tisztelet a kivételnek — a legkülönbözőbb helyekről és vidékekről most sűrű rajokban tolnak a politika piacára. A ködös idő és a mocsaras lég páráztatta ki őket. Valamennyit elhessegetni nem lehet s vigyázzák meg: egy részük bekerül az új Házba.

És vigyázzák meg, hogy milyen gyorsan váltanak ábrázatot, hogy alakulnak át, hogy lesznek egyszerre hangossá, hogy nyílik meg a szemük és nő meg a szarvuk, hogy verik a mellüket s hogyan lesznek fölül mindenütt, mint a hab a tengeren. Erdemes volna lefotografálni őket, hogy milyenek a jelölt urak ma s milyenek lesznek majd, ha valahogy betudnak jutni a Házba. Ez lesz aztán a változás!

Politikai hírek.

A pénzügyminiszter 10 éves jubileuma. Lukács László pénzügyminiszter tegnap töltötte be pénzügyminiszterségének tizedik évét, amely alkalommal őt a vezetése alatt álló miniszterium tisztikara üdvözölte. Legelsőnek a király üdvözlő távirata érkezett meg. Ez a jubileumi ünnepség egyébként össze volt kötve az új pénzügyi palota átadásának ünnepével, melynek kulcsát *Fellner Sándor* építész nyújtotta át szép beszéd kíséretében a miniszternek. Majd a pénzügyminiszterium tisztviselő karát *Popovics Sándor* és báró *Andránszky István* államtitkárok vezették a miniszter elé és a nagyhatású üdvözlő beszédet *Popovics Sándor* tartotta.

Lukács miniszter válaszában kijelentette hogy nagyon köszöni e nem várt meglepetést, mely az idő mulandóságát juttatta eszébe. Majd így végezte visszatérve a mi háziünnepélyünkre, engedjék meg, hogy még egyszer lelkem mélyéből mendjak hálát azokért a szíves érzületekért, a melyeket irántam ez alkalommal is tanusítani méltóztattak. Hiszem hogy ebben a mai ünnepélyben nincs s mmi része annak a hivatali viszonyoknak, a mely közöttünk fennáll, hanem az teljes mértékben és kizárólag spontán nyilatkozása annak a kollégiálitásnak, annak a baráti érzelemnek, a melynek aranszáljai közöttünk szövődtek már akkor, midőn még nem foglaltam el ezt a helyet, és a mely az utolsó tíz év alatt nemcsak hogy nem csökkent, hanem intezivitásában még fejlett. (Hosszas élénk éljenzés.) Kérem önöket, tartsák meg részemre ezeket a megbecsülhetetlen érzelmeket és legyenek meggyőződve, hogy valahányszor erre az emléktárgyra pillantok, valahányszor ebbe a terembe belépek, mindig büszke örömmel és hálás szívvel fogok a mai napra visszaemlékezni. (Hosszas, lelkes éljenzés és taps.)

A miniszter beszédére felhangzó lelkes tetszésnyilvánítások közben lehullott a lepel a nagyterem középső festett ablakáról, a melyen pompás kivitelben látható lett Lukács László sikerült arcképe a következő aláírással: *Lukács Lászlónak, e palota létesítőjének, tíz éves minisztersége emlékéül.*

Választási mozgalmak

Miskolc szabadelvű pártjának küldöttsége a miniszterelnöknél.

Tegnap délben fél 1-kor Miskolc város északi kerületének 150 tagu küldöttsége járt gróf Tisza István miniszterelnöknél és felkérte őt, hogy vállalja el a kerület mandátumát.

A küldöttség szónokája, *Szabó Gyula* kir. tanácsos, az északi kerület szabadelvű pártjának elnöke volt, a ki szép beszéd kíséretében ajánlotta fel a mandátumot a miniszterelnöknek.

Gróf Tisza István miniszterelnök köszönetét fejezte ki a küldöttségnek a megtisztelő bizalomért és kijelentette, hogy a jelölést elfogadja. Egész életében — így szólta a miniszterelnök — vezéreszmének tekintettem azt, hogy sohase térjek ki a kötelességteljesítés elől és hogy elvállaljak minden munkát, a melyet a közügy szolgálatában a sors elém hoz. Önöknek uraim hálás köszönetemet fejezem ki — így végzi beszédét a miniszterelnök — azért a reám nézve igen nagy megtiszteltetésért, hogy Önök abban a meggyőződésben vannak, hogy a miskolci északi kerületben az én jelöltségemmel juthat legbiztosabban diadalra a szabadelvű párt zászlaja. Levonom ebből a cenzekventiát és az Önök rendelkezésére állok uraim A közügy szolgálatában ez a tudat hasson át mindnyájainkat és akkor ügyünk diadalmaskodni fog. (Hosszantartó, szűnni nem akaró éljenzés és taps.)

Azután résztvett a miniszterelnök a küldöttség által rendezett ebéden, melyen kijelentette, hogy nevétséges az a vád, hogy ő a románokkal paktálna. Megengedte a románoknak a gyűlésezést, de csak a választási időszakban, mert csak olyan állandó új szervezetek vannak megtöltve a nemzetiségeknek, melyek külön államot képeznek. Az állam nem szokta az ellenséges áramlatokat politikai intézkedéssel rendszabályozni, de kénytelen intő szavát felemelni, hogy a nemzetiségek, melyek addig békés, hű állampolgárok voltak ne ugratassák be magukat állam ellenes cselekményekbe.

Hieronymi Károly kereskedelemügyi miniszter programbeszéde.

Hieronymi Károly kereskedelmi miniszter tegnap délelőtt 11 órakor tartotta meg a székesfehérvárosi választókerületében programbeszédét.

Az ülést Rózsavölgyi Manó dr. megnyitván, 60 tagu küldöttség ment Hieronymi Károly kereskedelmi miniszterért.

Közben megérkezett Hieronymi Károly kereskedelmi miniszter, ki a tombolóan éljenző közönség közt alig tudott az emelvényre jutni. Miután a lelkes ovációk nagy nehezen csillapultak. Feleki Béla dr. üdvözölte a minisztert.

A percekig tartó éljenzés csillapultával Hieronymi Károly programbeszédét tartotta meg.

A miniszter hosszasan fejtegette, magyarázta a 67-iki kiegyezést, Deák Ferencz intencióját, azután áttért a katonai kérdésekre, kijelentvén, hogy nem a ruha viszi az embert, hanem el kell látni a magyar ezredeket, magyar tisztekkel, akkor a szellem is megváltozik, majd azután az általános politikai kérdésekkel foglalkozott. Rámutatott az ellenzék erőszakos magatartására, mely parlamenti munka meggátlására irányul, a min a kormányuk segíteni kellett. Áttért a főváros VI. kerületének viszonyaira, a közevési munkálatokra, a rendőrségre és megvitatta a kerület vitális érdekeit. Beszélt a miniszter még a vámszövetségről és a vámterületről, a kivitelről. Áttért a kereskedelmi társaság keretébe tartozó ügyekre, rámutatott külföldi példákra. Beszédét így fejezi be:

Azért fordult a kormány a t. választókhoz, (Zajos helyeslés és éljenzés.) kéri a választókat és én kérem, erősítsenek meg bennünket ebben az elhatározásban, (Megtesszük kötelességünket. (Adjanak támaszt, szolgáljanak hátvédül. Elég nehéz a harcunk amugy is. (Felkiáltások: Ott leszünk.) És midőn arra kérem, hogy ennek az ügynek érdekében adják reám a szavazatukat (Percekig tartó éljenzés, taps, kalaplengetés, kendőlobogtatás. Halljuk, halljuk), nem azért kérem, hogy nekem személyes szívesseget tegyenek. (Felkiáltások: Azt is.)

Akik ismernek, tudják, hogy erre képes nem vagyok (Felkiáltások: Igaz! Ugy van!) de azért kérem, mert meggyőződésem szerint az országnak teszik a legnagyobb hasznót, (Igaz! Ugy van!) a békés haladásnak, (Ugy van!) a munkának, biztosítják a sikert, hogy ha támogatják ebben a nagy harcban a kormányt. (Lélek felkiáltások:

Támogatni fogjuk! Szükség van rá! Eljen a kormány! Eljen a király!) Legyenek meggyőződve, hogy ha ez a népes, ez a nagy és tisztelt kerület a kormány mellé fog állani, akkor ennek az egész országban roppant hatása lesz (Ugy van! Ugy van! mert az egész ország nézi azt a küzdelmet, amelyet mi itt folytattunk és éppen ezért, ezen fontosságánál fogva ajánlom még egyszer ügyüket szíves barátságukba. (Hosszantartó, szűnni nem akaró lelkes éljenzés, taps.)

Ezután Rózsavölgyi Manó dr. a mai nagygyűlést bejezette jelent ki. Fogadjuk — így szól — hogy Hieronymi Károly zászlóját győzelemre visszük. (Zajos felkiáltások. Megfogadjuk! Eljen Hieronymi!) Felszólítja azután a jelenlevőket, hogy a minisztert lakására kísérik.

A gyűlés oly lelkes hangulatban ért véget, hogy a nagyszámu polgárság rázendítette a Himnuszt és kiadta a jelszót, hogy mindnyájan gyalog akarják hazakísérni Hieronymi Károlyt és e tervtől csak a miniszter határozott kérésére állottak el.

Vörös László jelölése.

Arad város szabadelvű pártjának 90 tagu küldöttsége tegnap járt Vörös László volt államtitkárnál és felajánlotta neki a város mandátumát. A küldöttség tagjai között volt Arad város társadalmának a színe java.

A küldöttség vezetője felkérte Vörös Lászlót a jelölés elfogadására, kifejezve a reményt, hogy az ő nevével ékesített lobogót biztos diadalra fogják vinni.

Vörös László: Fogadják hálás szívvel köszönetemet azon kitüntető bizalomért, hogy az Aradvárosi szabadelvűpárt végrehajtó bizottságának határozatát megerősítve, Arad szab. kir. város választókerületében a szabadelvűpárt részéről a képviselőjelöltséget most már véglegesen felajánlani szíveskedtek.

Hazafias kötelességem az önök felhívásának engedelmességek, a felajánlott képviselőjelöltséget tehát köszönettel elfogadom és addig is, míg a legrövidebb idő alatt az önök körében megjelenve politikai programomat kifejteném, arra kérem önöket, szíveskedjenek küldöiknek hálás köszönetemet és meleg üdvözlőmet előlegesen is megvinni.

A küldöttség azután testületileg felvult a szabadelvű pártkörbe, a hol gróf Tisza István miniszterelnök 6 órakor fogadta a küldöttséget. A küldöttség szónoka Kristyori János kamarai elnök volt, a ki beszédet mondott a miniszterelnökhöz:

Kijelentette, hogy meg kell az intézményeket védeni, a melyett ha idejekorán nem vágják ki a kelést a nemzet testéből, disztelen, csufos, siralmas bukás elé viszik a nemzetet.

Az önök itteni megjelenése uraim, örvendetes tanujele annak, hogy önökben él ez a férfias lelkesedésük egész erejét a küzdelembe és akkor legyenek róla meggyőződve, az ügynek győznie kell. (Hosszas lelkes éljenzés.)

Robbanás a gázgyárban.

— Saját tudósítónktól. —

Tegnap este 6 óra után rémülten hangzott az utcákon a kiáltás, felrobbant a gázgyár! A tűz híre csak hamar elterjedt az egész városban, és a közönség szorongva várta a szállongó értesüléseket. A gázgyár körül nagy tömegben hullámozott a nép, ugyannyira, hogy rendőrség nem tudta megakadályozni a veszélyes tűz közelébe férkőzni akarókat, és a főkapitány kénytelen volt a rend fentartására egy szakasz katonaságot kérni.

A tűz lefolyásáról tudósítók a következőkben számol be.

Tegnap este 6 óra után telefon jelentést kapott a tűzrészeg, hogy a gázgyár felrobbant. Az értesülés után a tűzoltóság Publig Ernő helyettes főparancsnok vezénylete alatt a veszély nagy mérvűségére való számítás-

sal, teljes felszereléssel rögtön megjelent a tűznél.

Mikor a tűzoltóság megérkezett a gázgyárnak azon része, melyben a gáztisztítók vannak elhelyezve lángban állott. A robbanás folytán romba dőlt épületből előtört hatalmas lángoszlop bevilágította az egész környéket.

A tűz az egyik gáztisztító felrobbanása következtében keletkezett. A robbanás olyan erővel történt, hogy szétvetette az egész épületet és még a szemben levő fa és szén raktár teteje is megrongálódott.

A körülbelül 1600 négyszög méter területen égő óriási tűz veszélyeztetette az egész gyárat, mert a gyár azon részében volt, hol a retortákban a gázfejlesztés történik.

A tűzoltóság azonnal munkához látott, de az oltás nagyon nehezen ment, mivel az egész környéken nem lehetett elegendő vizet szerezni, és hordókban kellett azt a tűzoltó laktanyából szállítani.

A tűz feltétlenül életveszélyes volt és a tűzoltóknak emberfeletti bátorságra volt szükségük, hogy a tűzhöz férközkessenek. Szükség volt az oltásnál minden munkás kézre, mert a veszély óriási volt. Ha egy bátor munkás a gáztisztítóból a gázométerbe vezető csövet el nem zárja, úgy még az is felrobbant volna és a városnak beláthatatlan kára származhatott volna.

A szerencsétlenségben még az volt a legnagyobb szerencse, hogy a robbanás vasárnapi napon történt, a mixer munkások nem voltak a telepen. Különben ki tudja hány emberélet esett volna áldozatul a robbanásnál.

A robbanás okául legközvetlenebbül a téli hideget okolják, mert a gázfinomító egyik csöve, a hol valamelyik folyékony gáztermék vezetődik keresztül, a hideg következtében befagyott és ezáltal történt az, hogy a gázfinomító egész készüléke felmondta a szolgálatot. Ha ezt észreveszik, a szerencsétlenség elkerülhető lett volna, azonban a gázgyárnál alkalmazott szakavatatlan napszámosok nem ismervén a készülék kezelését, nem is vehették észre a hibát. Így történt aztán az, hogy a város a gázgyárnál divó indokolatlan takarékoskosságot, ilyen nagy szerencsétlenség után kénytelen büszkületni. A tűzoltóság valóban derekas munkát végzett. Halálmegevetéssel rohantak a bátor tűzoltók az izzó kátrány és zsaratnokok közé, és 3 órai nehéz fárasztó munka után sikerült a tüzet lokalizálni.

A gázfejlesztő készülék használhatatlansága miatt, Debrecen városa gáz nélkül marad.

NAPI HIREK.

— A debreceni II. kerületi szabadelvű párt irodája az Arany-Bika szállodában, a III. ker. szabadelvű párt választási irodája pedig a Frohner-szálló I. emeletén van, a hol választási ügyekben mindenkinek szívesen ad felvilágosítást és utbaigazítást a pártvezetőség.

Az I. választókerület szabadelvűpártjának irodája. Gr. Dégenfeld-tér 8. sz. a. van Beke Aladár „Kis Pipához” címzett vendéglői helyisége utcavégi szobájában.

— A miniszterelnök a dorogiaknak.

Gróf Tisza István kormány elnök a hajdudorogi szabadalvúpart f. hó 12-én tartott értekezletéből küldött üdvözlő táviratára a következő köszönő táviratot küldte:

Rajk szabadalvú part elnöknek, Hajdudorog. Szervező értekezletükből hozzám jutott lelkes üdvözlőtekért fogadják hazafias köszönetemet Tisza.

— **Valótlan híresztelés.** A kor-tes fogások egész új módját eszelte ki a szövetségi alapon ingadozó ellenzék. Azt híresztelik ugyanis, hogy Tolnay Kornél máv. üzletvezető e hó 26-án a választás napján elutazik Debrecenből, hogy evvel is demonstrálja, hogy Dobieczki Sándor jelölését nem támogatja. Evvel szemben illetékes forrásból fel vagyunk hatalmazva annak a kijelentésére, hogy Tolnay Kornél, nagy híve Dobieczkinek, a választás napján Debrecenben lesz és szavazatát Dobieczkire le fogja adni.

— **Teljes sötétség Debrecenben.** Az ideai naptárak csinálói vagy kontárok vagy szélhámosok. Megirták, mikor lesz nap- és holdfogyatkozás; de arról az elsötétedésről, mely az éjszaka borult Debrecenre, egy kukot se szóltak. Pedig teljes gáz-elsötétedés volt az éjjel Debrecenben. Sőt már este 10 órakor a város utcáin egyetlen lámpa sem égett. A gázgyári tűz után ugyanis, melyről más helyen vagyunk hiradással, kényszerűségből el kellett oltani az összes utcai lámpákat. Így aztán teljesen sötét, világítatlan volt egész Debrecen, akár csak a hajdani jó világban, amikor azt tartották, hogy becsületes ember nem kóborol az éjben, hanem lefekszik a tyukokkal és alussza az igazak almát; aki pedig kóborol, megérdemli, hogy nyakát szegje, tehát — nem világították éjjel a várost. Annyi bizonyos, hogy parázs kis szibériai sivatag képe volt az éjjel Debrecennek! Este friss hó esett, a szél felkapta, söpörte a havat és a hófúvásos téli éjben, világtalan utcákon csak itt-ott pislogott egy-egy koresmai, kávéházi fényesik. A gyalog járók egymásba ütközve botorkáltak a jeges kövezeten, a kocsisok hangos hej-hó-val adtak jelt a kitérésre, kocsiut, gyalogösvény, szegletkő, kátyu — mind hó alá temetődött. Ilyen volt a téli vásár vásárnapja Debrecenben! Nappal se sátor, se vevő, se forgalom, éjszaka teljes sötétség és hófúvás. Hát igaz! hiszen választások vannak.

— **Ottó főherceg expedíciója a sivatagba.** Ottó főherceg, aki ezidőszent tudvalevőleg Afrikában vadászik, — mint Kairóból jelentik — e hó 4-én egy háromhetes utazásra indult a sivatagon keresztül, amelynek végcélja a Sinai-hegy. A főherceget expedíciójára elkísérte adjutánsa, Adamovics főhadnagy és udvari orvosa is. A sok fáradalommal és veszedelmekkel járó utra az expedíció 27 tevével és két nagy sátorral van felszerelve. A túrsaság Abbáziából Suez felé indult és három napi fásasztó utat tett meg a pusztában. A Vörös-tengert melléknél gazella-vadászatokat akarnak rendezni a főherceg és kísérei és vadászatva akarnak felhatolni aztán a Sinai-hegyig. A főherceget Kairóból való elutazása előtt a khedive fényes kísérettel meglátogatta a Continentál-szállóban levő lakásán és körülbelül egy félóraig időzött nála.

— **Szociálisták jelölése.** A helybeli szociálista párt tegnap délelőtt 10 órakor, a városháza udvarán képviselő jelölő gyűlést tartott. A gyűlésen elhatározták, hogy az I-ső kerületben Gál Istvánt a II-ik kerületben Bokányi Dezsőt a III-ik kerületben pedig Nánassy Lajost léptetik fel.

— **A Vöröskeresztgyűlés táncestélyén** következő felülfizetések történtek: Dr. Wollaffka Nándor 20 korona, Gróf Zedwitz Altréd 20 korona, Szilágyi Imre ügyvéd 8 korona, Özv. Varga Ferencné 4 korona, Domahidy Elemér 6 korona, Kovács Antal kuriai bíró Bpest. 8 korona. E szíves adományokat köszönettel nyugtázza Somossy László egyesületi pénztáros.

— **LETZTER JÓZSEF** fényképészeti-festészet és fényképuagytási műterem Piac-utca 44. dr. Ujfalussy-ház. Állandó fényképkiállítás a műterem kapubejáratánál levő kirakatban

Az Arany Bika kávéházban minden este cigányzene

SZÍNHÁZ.

János vitéz. A budapesti Királysínház az üzlet egyik alosztályának közreműködésével bőven gondoskodott róla, hogy a *János vitéz* a sajtó csodaszép, csodajó és csodamagyar darabnak hirdesse. Ennélfogva kétségkívül mindenki tudja már Debrecenben, hogy a Petőfi bűbajos népmeséjéből csinált János vitéz remek daljáték, Kacsó Pongrác doktor, miniszteri tisztviselő és zeneköltő ur muzsikája pedig röviden és egyszerűen a magyar zene diadala. A mikor tehát én azt írom ide, hogy a daljáték szövege unalmas, lélek és ihlet nélkül való gyatra tákolmány, valósággal a lehető legsikerültebb elpusztítása a szívet gyönyörűségbe ringatja: ebből az üzleti hübh-irodalom gyárvezetői szerint bizonyára csupán az következik, hogy nem értek a dologhoz. És ha Kacsó stb. ur muzsikájáról bátorkodom azt állítani, hogy az mint zene antidiluvialis, paradicsomi kezdetlegességű, mint magyar muzsika pedig hidszéli koldusnyöszörgés, melyben se tűz, se erő, se nemzeti lüktetés nincsen, szármalmas zenei ásitás, idegességtől álmatlan kórosok elszenderítésére való: hát ebből a kommuniké-raktárak részvényesei szerint megint csak az következik, hogy jobb volna a kaptafa mellett maradnom. Semmi kedvem harcolni az uralkodó bárgyúság ellen. — Tehát legyen kinek-kinek a maga tetszése szerint a *János vitéz* jó vagy rossz: a magyar muzsa legkisebb sérelme nélkül bátran napi-rendre térhetünk fölötte. Csak annyit kockáztatunk még, hogy teljesen érthető Zilahi Gyula leendő debreceni igazgató fogása, aki Aradon e helyett a János vitéz helyett azt a másikat adatta elő, mely a Feld-féle gye-reksínház részére íródott. Egészen mindegy! Az sem lehet jámborabb kiseded játék ennél. A mi egyébaránt Kacsó muzsikájában értékes és akár a Királysínházban, akár a mi Rácz Károly mesterünk hegedűjén a Bikában szívünkhez szól, magyar lelkekben visszhangot kelt: azt mind gyökerestől kivágta belőle a tegnapi debreceni előadás. Kaptak volna a hölgyszereplők inkább kevesebb virágot, csak a játékokban és az éneklésükben ne lett volna annyi kigyomláni való. A mi helyi Kukoricza Jánosunk fedáksárizmusai nagyon szögletesek és kirivók, Janesi- és Iluska személyesítőinek hangja együtt is, külön is leginkább a sáshoz hasonlít, oly metsző, vagy a tegnapi szélhez, mely csunyan szemünkbe söpörte a havat. Egészséges magyar természet különben sem veszi be azt a szinpadai fajtalanságot, hogy izmos, nyers férfiszerepet nő játszik. A színészetnek ez az izetlen szokása az ötlábu borju korszakából való, a mikor a nadrágszerepes primadonna-személyek uralkodtak. Ha Kukoricza Janesit

játszhatja nő, miért nem játsza Göndör Sándort is? Lám a pozsonyi színházban igazi bensőséges, nagysikert aratott a János vitéz, mert ott (nagyon intelligens lehet az igazgató! Hunyadi J., a népszínműénekes játszotta János vitézt. Nálunk természetesen csak parádés, aranyeszmás, sujtásörjögésbe fult huszárruhájú parádés szerepet láhattunk zamatos Kukoricza Janesi helyett. A második felvonásban szereplő francia királykisasszony alakja meg tulságosan súlyos volt, majd agyonnyomta a népmese fuvadalmas költészetét. A férfiakról ezuttal nincs mondani való. Jobbak voltak a rendezésnél, mely abban a szellemben dolgozott, ahol a Színészek című darab játszik, valahol Kis-Bögyös és Alsó-Kárlátó határán. Egyetlen, ami feltétlenül dícséretes darabban és szereplőkben, az, hogy az est hangja és hangulata 60 ezer mértföldnyire van attól az angol-amerikai-bécsi daljátékvilágtól, melynek kaktuszai éveken át emelyítették és rontották az izlést és sülyesztették a szinpadot. A tiszta levegőért, a neme-sebb irány felé törekvésért teljes dícséretre méltó Kacsó Pongrác összes társaival.

TÁVIRATOK.

József kir. herceg állapota.

Fiume, jan. 16. József főherceg egészségi állapotáról ma reggel 9 órakor a következő orvosi jelentést adták ki: A főherceg az éjjelt elég jól töltötte. Gyöngesége és aptikus állapota változatlan. Szívműködése eléggé kielégítő. Táplálkozása csökkent. Dr. Kiszeljak.

Tallán miniszter Szegeden.

Szeged, jan. 16. Tallán Béla földmivelésügyi miniszter, a szegedi I. kerület képviselőjelöltje ma délben ide érkezett programbeszédének elmondására. A pályaudvaron a szabadalvúpart tagjai óriási számban jelentek meg fogadására. A vonat beérkezésével szünni nem akaró éljenzéssel köszöntötték a miniszter, kit a szabadalvúpart nevében Pálffy Ferenc pártelnök üdvözölt. A miniszter délután 4 órakor mondotta el programbeszédét.

Plósz miniszter programbeszéde.

Budapest, jan. 16. Plósz Sándor igazságügyminiszter ma délben tartotta programbeszédét a IX. kerület választói előtt.

Demokraták tüntetése.

Budapest, jan. 16. Hieronymi miniszter programbeszéde után néhány demokrata párti választó ismét tüntetni kezdett, de a rendőrség csakhamar szétoszlatta és közü-lik tizenegyet letartóztattak, kik ellen a rendőrség megindította az eljárást.

Donogán és Somossy

Debrecen, Kistemplombazár

Menyasszonyi kelengye

Vászon — szőnyeg,

Férfi- és női-fehérnemű,

Női divatárak.

Határozott árak.

MAGYAR REGÉNYIRÓK.

Megjelent az első sorozat Tartalma:
Csiky Gergely: Az Atlasz család. Illusztrálta Neogrady Antal.
B. Kemény Zsigmond: A rajongók. Két köt. Illusztr. R. Hirsch Nelli.
Pálffy Albert: Esztiike kisasszony professzora. Illusztr. Márk Lajos.
Vadnai Károly: A kistündér. Illusztrálta Nagy Sándor.

A legértékesebb magyar regények

egyöntetű képes kiadása hatvan kötetben.

Szerkeszti:

MIKSZÁTH KÁLMÁN

ki a nagy vállalat eszméjét kidolgozta és a kötetek elé megírja az írók jellemrajzát.

A nagy magyar elbeszélő méltatja a magyar elbeszélő irodalom jeleseit.

A bevezetések sorozata együtt a magyar regényirodalom kész története

A gyűjtemény 34 író 54 munkáját — a magyar irodalom ötvennégy kiváló alkotását — öleli fel.

AZ ÍRÓK NEVSORA.	Baksay Sándor	Dóci Lajos	Iványi Ödön	Nagy Ignác	Tolnai Lajos	AZ ÍRÓK NEVSORA.
	Benickyné Bajza Lenke	B. Eötvös József	Jókai Mór	Pálffy Albert	Vadnai Károly	
	Beöthy László	Fáy András	B. Józsika Miklós	B. Podmanický Frigyes	Vas Gereben	
	Beöthy Zsolt	Gaál József	Justh Zsigmond	Pulszky Ferenc	Verseyhy Ferenc	
	Bródy Sándor	Gárdonyi Géza	B. Kemény Zsigmond	Rákosi Jenő	Werner Gyula	
	Csiky Gergely	Gyulai Pál	Kuthy Lajos	Rákosi Viktor	Wobl Stefanie	
	Degré Alajos	Hercegh Ferenc	Mikszáth Kálmán	Toldy István		

Minden kötet egy-egy kiváló magyar festőművész illusztrációival.

Mindössze ezer illusztráció külön diszes műmellékletek formájában.

Tiszta, szép metszésű, könnyen olvasható betűk. Finom, famentes papíros.

Diszkrét ízlésű, diszes bekötési tábla.

MEGRENDELŐ-JEGY.

A ..... cégtől
ezennel megrendelem a
„MAGYAR REGÉNYIRÓK“
című gyűjteményes vállalat hatvan kötetét, vászonkötésben 300 kor.-ért:
a) négy koronás havi részletfizetés mellett,
b) félévenként fizetendő 25 kor. utánvét mellett.

A nem kívánt módozat törölnöd.

Tudomásul veszem, hogy a fenti műből 1904. szeptember hótól kezdve félévenként egy-egy 5 kötetből álló sorozat jelenik meg. A részletek az első szállítástól kezdve minden hó 1-én a fenti cégnél ..... fizetendők be mindaddig, míg a mű teljes vételére kiegyenlítő nincs. A részletek be nem tartása esetén a részletfizetési kedvezmény megszűnik és a teljes vételár esedékessé válik. Az első részlet utánveendő.

Szóbeli megállapodások érvénytelenek.

Lakhely és kelet: .....

Név és állás: .....

A „Magyar Regényírók“

mind n művelt magyar uri család örökbecsű könyvtára. A hatvan kötet félévenként öt kötetes sorozatokban jelenik meg. Az első öt kötet most hagyta el a sajtót.

A 60 kötet ára előkelő kötésben **300 kor.** Törleszthető havi **4 koronás** részletekben is. Megrendelhető a mellékelt rendelő-jegy felhasználásával bármely könyvkereskedés útján — Részletes prospektust kívánatra készséggel küld a kiadó intézet.

Franklin-Társulat

magyar irodalmi intézet és könyvnyomda

Debrecen, nyomtatott László József könyvnyomdájában.